UUTISET

Kun katselee esimerkiksi Ranskaa ja sen laajoja peltoalueita lentokoneesta, tuntuu hullulta edes verrata Suomen ja Ranskan tilannetta viherryttämisvaatimuksen osalta. **KAIJA TOLVANEN, LIEKSA**

PTT:N TALOUSTUTKA

Uuden äärellä

Hieman tavallista pidemmäksi venyneen kevään korvalla tehdään viljelypäätöksiä, jotka liian usein perustuvat siihen, että näinhän meillä on aina tehty. Hyvän hintatason seurauksena vilja-ala kasvaa taas viime vuoteen verrattuna. Normaalien sääolosuhteiden vallitessa viljan kokonaistuotanto kasvaa, kun hehtaarisadot nousevat ja korjattu ala kasvavat viime vuoteen verrattuna.

Kotimaisille viljamarkkinoille on odotettavissa omanlaisensa häiriö. Viljan tarjonta kasvaa samaan aikaan viljan käytön pienentymisen kanssa. Lihantuotantoon tarvitaan viimevuotista vähemmän rehua. Mallasohran kotimainen käyttö ei ainakaan kasva, eikä mylly- tai leipomoteollisuudessakaan ole näköpiirissä viljan käytön merkittävää lisäystä.

Tällä perusteella on helppo ennustaa, että viljaa tuotetaan yli kotimaisen kysynnän. Suomen markkinoilla hintamuutokset seuraavat Euroopassa ja maailmalla tapahtuvien muutosten vanavedessä. Lopullinen hintataso määräytyy kuitenkin kotimaan markkinatilanteen perusteella.

Kotimaisen kysynnän ylittävän tuotannon seurauksena viljan hinnat laskevat meillä syksyllä muuta Eurooppaa enemmän. Sen jälkeen taas ihmetellään, miksi meillä hintataso on muuta Eurooppaa alhaisempi. Syyllinen haetaan yleensä teollisuudesta, joka ei maksa tarpeeksi. Miksi maksaisi?

Ekonomisti tietää, että markkinahinta muodostuu vallitsevan kysyntä-tarjontatilanteen perusteella. Jos tarjonta ylittää kysynnän, hinta laskee. Jos kysyntä ylittää tarjonnan, hinta nousee. Suomen kotimarkkinoiden tarjonta muodostuu kotimaisesta tuotannosta ja tuonnista. Kysyntä muodostuu pelkästään kotimaisesta kysynnästä.

Tässä kuvassa Suomen viljamarkkinoiden selkiyttämiseen on kaksi vaihtoehtoa: vähennetään kotimaista viljantuotantoa tai kasvatetaan vientiä.

Paras tapa kotimaisen viljantuotannon pienentämiselle olisi siirtää vilja-alaa valkuaiskasvien tuotantoon. Tätä on yritetty edistää vuosikaudet. Tuloksetta. Tuontisoijan, ja sitä kautta valkuaisrehun, hinnan jatkuva nousu muodostaa ainakin periaatteessa kannustimen valkuaiskasvien tuotannon kasvattamiseen.

Viennin kasvattaminen on siinä mielessä parempi keino, että vilja-ala voisi jatkossakin pysyä suurin piirtein nykytasolla. Viennin kasvattaminen vaatii kuitenkin nykyistä ammattimaisempaa otetta. Taustalla pitää olla riittävä volyymi, vakiintuneet vientikanavat, oma vientituote ja ennen kaikkea kohdistettu vientikysyntä.

Riittävän volyymin ehdoton edellytys on se, että osa kotimaisesta tuotannosta sidotaan vientituotantoon jo kylvöpäätöstä tehtäessä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että heikkona satovuotena kotimaiselle teollisuudella tarjottu viljamäärä elää ja vientimäärä pysyy vakiona.

Viennin onnistuminen vaatii omien vientimarkkinoiden löytymisen. Kotimaiselle viljalle pitää löytää sellaista käyttöä, jossa sillä on suhteellinen etu kilpailevaan tuotantoon verrattuna. Kotimaiseen tuotantorakenteeseen peilattuna ratkaisu voisi löytyä kauran laajamittaisesta vientituotannosta. Homma vaatii toimiakseen enää sen, että joku löytää maailmalta riittävän vientikysynnän.

KYÖSTI AROVUORI on PTT:n maatalousekonomisti.

kyosti.arovuori@ptt.fi

POLITIIKASTA LYHYESTI

Kalliorinne vaatii maakuntien soteuudistusta

Vasemmistoliiton varapuheenjohtaja, kansanedustaja **Risto Kalliorinne** haluaa maakunnallisia sosiaali- ja terveyspalveluita sote-uudistuksessa, Ruotsin malliin.

Kalliorinne vaati hallitusta tunnustamaan tosiasiat. Vahvojen peruskuntien malli ratkaisee hänen mukaansa ongelmia kasvukeskuksissa, mutta kattavaa ratkaisua siitä ei ole.

Hän arvioi, että kuntauudistus on vietävä loppuun pakolla.

Oppositio voitti Islannin vaalit

Islannin keskusta-oikeistolainen oppositio on julistautunut parlamenttivaalien voittajaksi. Itsenäisyyspuolue ja keskustalainen edistyspuolue olivat nousemassa suurimmiksi puolueiksi.

Kaksikko on saamassa melkein kaksi kolmasosaa parlamentin 63 paikasta.

Hallituspuolue sosiaalidemokraatit jäävät kymmeneen edustajaan. Äänestäjät protestoivat vasemmistopuolueiden tiukkaa talouslinjaa.

TEM patistaa pistämään vauhtia turve- ja tuulivoimalupiin

Työ- ja elinkeinoministeriö patistelee vauhtia turvetuotannon ja tuulivoimaloiden luvitukseen. Aluehallintovirastoilta halutaan ehdotukset, kuinka lupasuma puretaan.

Energiapolitiikasta vastaava työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on lähettänyt kuudelle aluehallintovirastolle tiedustelun, miksi hidas luvitus estää riittävän turvetuotannon ja tuulivoiman merkittävän lisäämisen. Nykyistä lupasumaa ministeriö pitää huolestuttavana.

”Hallituksen hyväksymän kansallisen energia- ja ilmastostrategian toteutumisen turvaamiseksi tilanteen on tarpeen muuttua”, todetaan elinkeinoministeri **Jan Vapaavuoren** (kok.) ja energiaosaston ylijohtajan **Esa Härmälän** allekirjoittamassa paperissa.

TEM pyytää aluehallintovirastoilta selvitystä siitä, millaisia ongelmia luvitukseen liittyy. Vastaukset halutaan välittömästi.

Ministeriö muistuttaa turvetuottajien ja energiayhtiöiden sekä tuulivoima-alan toimijoiden tuoneen toistuvasti esiin vakavan huolen luvituksen hitaudesta ja monimutkaisuudesta.

Kivihiilen käyttö lisääntyy

Lupasuma on jumiuttanut tuulivoimahankkeet ja pahentanut turvepulaa.

”Turpeen osalta on myös huomattava, että sen saannissa olevat ongelmat johtavat käytännössä kivihiilen käytön lisääntymiseen, mikä on jyrkässä ristiriidassa kansallisen energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden kanssa”, TEM korostaa.

Energia- ja ilmastostrategian mukaan turpeen polttoa vähennetään niin, ettei se korvaudu hiilellä. Tällä hetkellä turpeen tuotantoalaa poistuu moninkertaisesti enemmän kuin uusia alueita saadaan tilalle.

Turvepula on jo pakottanut energiayhtiöt turvautumaan kivihiileen. Kivihiilellä on korvattu turvetta muun muassa Porissa, Pietarsaaressa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Kajaanissa ja Oulussa.

Viime vuosina turvetta on palanut keskimäärin 23 terawattituntia. Energia- ja ilmastostrategiassa hallitus on asettanut tavoitteeksi kolmanneksen leikkauksen, mikä vähentäisi käytön 15–16 terawattituntiin.

Nykyiset voimalaitokset tarvitsevat turvetta seuraavan 10–20 vuoden aikana lämmityskaudella vähintään 11–13 terawattituntia, koska kyseistä turvemäärää ei voida korvata metsähakkeella tai muulla uusiutuvalla polttoaineella.

TEM toteaa, että hallitus pyrkii ohjaamaan uuden turvetuotannon ojitetuille soille, lähinnä luonnontilaisuusluokkiin 0–2 ja edistämään näiden soiden saamista tuotantoon ”varmistamalla lupakäsittelyn nopeus”.

Tavoite kaukana

Energia- ja ilmastostrategiassa tuulivoiman uudeksi tuotantotavoitteeksi asetettiin vuodelle 2025 yhdeksän terawattituntia. Aiempi tavoite on kuusi terawattituntia vuodelle 2020.

Tuulivoimasuunnitelmia on vireillä paljon tavoitteita enemmän. Valtaosa hankkeista on kuitenkin pysähtynyt lupaongelmiin. TEM arvioi, että tällä hetkellä tuulivoiman vuosituotanto on vain noin 0,7–0,8 terawattituntia.

Ministeri **Lauri Tarastin** tekemä selvitys tuulivoimarakentamisen esteistä valmistui jo vuosi sitten. Tarasti esitti 16 kohdan listan toimenpiteistä, joilla tuulivoiman rakentamista voidaan vauhdittaa.

JUHA KAIHLANEN

MTK-Pohjois-Karjala

Byrokratian kukkaset kuriin

JAAKKO KILPIÄINEN

Jaakko Rintamäen (oik.) mielestä huippuraaka-aine, kuten Juha Karhisen myymä luomu-charolais-karjan liha, saa maksaa 30-50 prosenttia enemmän kuin perusraaka-aine.

JOENSUU (MT)
Viljelijät haluavat samalle viivalle muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden viljelijöiden kanssa byrokratian suhteen.

”Laintulkinnan erot eri maissa ovat hämmästyttäviä, vaikka samassa EU:ssa ollaan. Näihin eroihin olisi tartuttava topakasti ja byrokratiaa purettava”, totesi **Varpu Törrönen** MTK-Pyhäselästä viime perjantaina Maataloustuottajain Pohjois-Karjalan liiton kevätkokouksessa Joensuussa.

Myös **Martti Mustonen** Ilomantsista tarttui byrokratiaan ja moninkertaiseen tarkastamiseen.

”Pinta-aloja tarkastetaan uudestaan ja uudestaan. Täydellinen tilatarkastus oli tehty edellisvuonna, mutta uuden ilmakuvauksen jälkeen pinta-alat tarkastettiin uudestaan seuraavana vuonna.”

Mustonen ehdotti, että tilatarkastuksen jälkeen tulisi voimaan viiden vuoden rauhoitusaika jatkuvan tarkastamisen sijaan.

Hallinnon hyväksyntä

”Pinta-alojen tarkastaminen on kestoaihe ja yksi byrokratian kukkasista”, totesi MTK-Pohjois-Karjalan kevätkokouksessa puhunut MTK:n tutkimuspäällikkö **Johan Åberg**.

Hän kertoi, että joitain vuosia sitten poistunut hallinnon hyväksyntä haluttaisiin palauttaa ja poistaa viljelijän vastuu pinta-alojen ilmoittamisessa.

Myös tarkat mittausvälineet ovat ongelmallisia. Kun pinta-aloja ilmoitetaan kahden desimaalin tarkkuudella, on haastavaa saada tarkalleen samaa tulosta uudestaan.

Åberg toivoi, että tuottajat ilmoittaisivat liittojen toimistoihin esimerkkejä byrokratiaan liittyvistä epäkohdista. Hallintoon pitää saada painetta ja konkreettisia esimerkkejä ongelmista.

”Byrokratiaa ei sovelleta EU:n jäsenmaissa samalla tavalla. Sitä pitäisi vähentää sekä järkiperäistää valvonta ja sanktiot.”

Metsä kompensoi

Kaija Tolvanen Lieksasta otti kokouksessa puheeksi viherryttämisen. ”Kun katselee esimerkiksi Ranskaa ja sen laajoja peltoalueita lentokoneesta, tuntuu hullulta edes verrata Suomen ja Ranskan tilannetta viherryttämisvaatimuksen osalta.”

Viherryttämistoimien osalta Suomi tekee yhteistyötä Ruotsin kanssa. Toiveissa olisi, että capuudistukseen saataisiin mahdollisuus hyödyntää metsämaan ja peltopinta-alan suhdetta, kertoi Åberg.

Jos näin kävisi, häviäisi laskelmien mukaan pakkokesannointi Suomesta metsämaan ansiosta. Tavoitteena on myös, että C-alueella kolmen kasvin sijaan viherryttämistoimeksi riittäisi kaksi kasvia.

Suorien tukien leikkaus

”Miten suorien tukien leikkaus korvataan, kun viljelijän verotettava tulo pienenee”, kysyi **Ilkka Romppanen** Kiteeltä.

Åberg kertoi suorien tukien leikkauksen johtuvan vuonna 2003 tehdystä linjauksesta, jonka mukaisesti päätettiin vuosina 2007–2013 jakaa enemmän tukia maataloudelle kuin mitä rahaa todellisuudessa oli.

”Linja tiukkenee aiemmin tehdyn päätöksen mukaisesti ja tuet leikkautuvat kolmisen prosenttia. Kyseessä ei ole suomalainen keksintö.”

Åberg uskoo, että kannattavuuden osalta maataloudessa ollaan menossa parempaan suuntaan. Kuluttajien luottamus ja kiinnostus ruuan alkuperää kohtaan on nousussa, halvan ja helpon ruuan aika on ohi.

SARI PENTTINEN

Tuottajien täsmäisku torille

JOENSUU (MT)
Joensuun aurinkoisella torilla syötiin lauantaina lihakeittoa, jonka lihat olivat polvijärveläistä luomulihaa ja muut raaka-aineet pääosin myös maakunnasta. Eikä maksanut mitään, sillä keiton tarjosivat polvijärveläiset tuottajat.

”Haemme täältä myyntiä ja näkyvyyttä. Lihasoppa oli hyvä vetonaula”, kertoo Karjatila Karhisen isäntä **Juha Karhinen**.

Karhisen tilan lisäksi paikalla oli liuta polvijärveläisiä tuottajia, jotka myivät muun muassa liha-, vilja-, marja- ja leipomotuotteita. Suoramyynti on tiloille jo entuudestaan tuttua, tapahtumalla haluttiin tehdä tuottajat tutummaksi yhä isommalle kuluttajajoukolle.

Huipputuote saa maksaa

Polvijärveläinen **Jaakko Rintamäki** osti luomu-charolais-karjan ulkofilettä. ”Huippuraaka-aine saa maksaa 30–50 prosenttia enemmän kuin perusraaka-aine.”

Rintamäki toivoo, että tuotteiden saatavuus paranisi ja myyntipisteet lisääntyisivät. ”Ei näitä raaka-aineita kannata myydä isoille ketjuille. Tuottajien pitää saada kunnon hinta kovasta työstä ja laadusta.”

Tuottajien lisäksi tapahtumaa olivat toteuttamassa Pohjois-Karjalan aikuisopiston Elintarvikealan koordinointi -hankkeet, MTK Pohjois-Karjalan MANU-hanke sekä Polvijärven kunta.

SARI PENTTINEN

MTK-Pohjois-Suomi

Maalaisjärkeä ympäristöasioihin

Mistä saadaan tulevaisuudessa jatkajia maatalouteen, jos kannattavuus heikkenee kustannusten noustessa ja samaan aikaan hallinnollisia määräyksiä tiukennetaan? Ympäristöasioihin tarvitaan maalaisjärkeä, MTK Pohjois-Suomen vuosikokouksen hyväksymässä kannanotossa perätään.

Ympäristöasioista puhuttiin pitkään tuottajaliiton vuosikokouksessa perjantaina Oulussa senkin takia, että pääpuhujaksi oli saatu kansliapäällikkö **Hannele Pokka** ympäristöministeriöstä. Maisema ympärillä antoi lisämaustetta, sillä Pohjanmaalla koettiin taas kerran paha tulvakevät.

”Pohjanmaan joet on säännöstelty vuosikymmeniä sitten. Viime vuosien tapahtumat panevat kysymään, tuleeko vanhoja säännöstelylupia katsoa uudestaan, miten ne soveltuvat nykyisiin tilanteisiin”, Pokka sanoi.

Ympäristölupiin kevennystä

Karjasuojien ympäristölupien käsittely on ruuhkautunut pahoin aluehallintovirastoissa, ja Pokalta kysyttiin, mitä ministeriö aikoo tehdä. Yli 75 lehmän luvat käsitellään aluehallintovirastoissa, pienemmät kunnissa.

Pokan mukaan ympäristöministeriön tavoite on saada maatalouden ympäristölupamenettelyt keveämmiksi. Ympäristöministeri **Ville Niinistö** (vihr.) on todennut, että rajaa voidaan nostaa ja kunnissa päättää jopa sadan eläimen luvista. Pokan mukaan päätöksiä ei ole tehty: ”Se voi olla sata, mutta myös korkeampi.”

Raahelainen **Tuomo Tamminen** toivoi pidennystä lannan levitysaikoihin ja ihmetteli puheita syyslevityksen kieltämisistä. Onko kiellon tueksi tutkimustuloksia?

Pokan mukaan EU:n kanta on ollut, että Suomessa lannan levittäminen sallitaan jo nyt liian myöhään ja syyslevityksestä tulisi luopua.

Maaperä köyhtyy

Oulaislainen **Kalervo Jokinen** murehti maaperän köyhtymistä liian tiukkojen ravinnerajojen takia, mikä näkyy jo viljavuustutkimuksissa. Jokisen mukaan hyvin kasvavat pellot sitovat hiiltä huonosti kasvavia paremmin ja hillitsevät ilmastonmuutosta.

Vaalalainen **Esa Karjalainen** pohti tulevan ympäristökorvausjärjestelmän lannoitusrahoja ja ehdotti rajojen kytkemistä ravinnetaseisiin. Ravinteita voi antaa saman verran kuin sadossa poistuu.

Ari Varis Pyhäjärveltä on huolissaan lantaloille kaavaillusta kattamispakosta. Se sopii huonosti pohjoisen luomuviljelyyn. Lanta laimentuu nyt sadevedellä. ”Pitääkö jatkossa pumpata vettä lannan sekaan?”

Myös jäätymisongelma arveluttaa. Lanta jäätyy katetuissa lantaloissa, kun suojaavaa lunta ei ole. Jää viivyttää levitystä keväällä.

VEIKKO NIITTYMAA